

Sygn. akt V CSK 459/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Hubert Wrzeszcz

SSA Michał Kłós (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. S.

przeciwko Bankowi S.A. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 marca 2008 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2007 r.,

sygn. akt V ACa (...),

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 138.477,87 zł z ustawowymi odsetkami. Wyrokiem z dnia 30 października 2006 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił powództwo. Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia i wnioski.

Wyrokiem z dnia 29 września 2000 r. Sąd Okręgowy w K. zasądził na rzecz powoda od E.(...) S.A. w K. kwotę 69.991,68 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 lipca 1998 r. oraz kosztami procesu w wysokości 7.799,50 zł. Z powyższych kwot powód wyegzekwował jedynie sumę 46.023,44 zł. Pismem z dnia 12 czerwca 2001 r.,

doręczonym bankowi w dniu 15 czerwca 2001 r., komornik dokonał zajęcia rachunku bankowego dłużnika, prowadzonego przez poprzednika prawnego pozwanego. W okresie od czerwca 2001 r. do września 2002 r. bank dokonywał wypłat wyłącznie na wynagrodzenie za pracę pracowników dłużnika. Postanowieniem z dnia 16 września 2002 r. komornik zawiesił postępowanie egzekucyjne z uwagi na otwarcie postępowania układowego w stosunku do dłużnika. W dniu 11 kwietnia 2005 r. zostało cofnięte zajęcie rachunku bankowego dłużnika z uwagi na umorzenie postępowania egzekucyjnego. Ostatecznie wobec dłużnika ogłoszono upadłość obejmującą likwidację jego majątku.

W ocenie Sądu Okręgowego, zgodnie z art. 890 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu 15 czerwca 2001 r., bank mógł dokonywać wypłat tylko bieżących. Zwolnienie od zajęcia nie dotyczyło wypłat zaległych. Te ostatnie mogły być dochodzone przez pracowników tylko w postępowaniu egzekucyjnym. Pozwany wykazał, że po dacie zajęcia rachunku bankowego dokonywał wypłat jedynie na wynagrodzenia pracowników dłużnika za pracę. Dłużnik przedstawiał pozwanemu w każdym miesiącu listy płac i na tej podstawie, jak również na podstawie żądania dłużnika, pozwany przekazywał należne jego pracownikom środki pieniężne.

Sąd pierwszej instancji uznał zarazem, że na gruncie art. 890 § 2 k.p.c. w wyżej wskazanym brzmieniu, podobnie jak na gruncie art. 81 § 4 i 5 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r. Nr 36, poz. 161 ze zm. - dalej: „u o p.e.w.a.”), dopuszczalne jest kumulowanie przez bank środków na bieżące wynagrodzenia. Bez tej operacji przepisy powyższe byłyby przepisami martwymi, nie istniałaby bowiem możliwość zgromadzenia odpowiednich środków na wypłatę bieżących wynagrodzeń.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda. Sąd ten uznał, że zajęcie wierzytelności posiadacza rachunku przeniosło jego uprawnienia na rzecz komornika, stosownie do art. 889 § 1 k.p.c. Z rachunku bankowego dłużnika wypłacane były wyłącznie wynagrodzenia bieżące, a nie zaległe. Bank miał prawo do akumulacji środków na rachunku bankowym w celu wykonania obowiązku wynikającego z art. 890 § 2 k.p.c. W tej sytuacji pozwany nie działał bezprawnie i nie można mu przypisać odpowiedzialności opartej na art. 892 § 1 k.p.c. W tej sytuacji zbędne było - w ocenie Sądu Apelacyjnego - przeprowadzenie dowodów zmierzających do wykazania szkody po stronie powoda a także jej wysokości.

Powyższy wyrok zaskarżył powód, opierając skargę kasacyjną na obu podstawach wskazanych w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach drugiej podstawy skarżący

zarzucił naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wyjaśnienie w uzasadnieniu podstawy prawnej wyroku tj. nie dokonanie wykładni pojęcia bieżących wypłat na wynagrodzenia za pracę, zawartego w art. 890 § 2 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz art. 227 i 299 k.p.c. przez nie przeprowadzenie wnioskowanych dowodów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego skarżący zarzucił naruszenie art. 890 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie zajęcia, przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że przepis ten umożliwia kumulację wynagrodzeń za pracę oraz w uznaniu, że w rozumieniu powyższego przepisu wypłacane przez pozwanego bank wynagrodzenie było bieżącym wynagrodzeniem za pracę a także art. 6 k.c. i 892 § 1 k.p.c. polegające na przyjęciu, że powód nie wykazał szkody przedłożonymi i wnioskowanymi dowodami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie istotą sporu jest wykładnia art. 890 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie zajęcia rachunku bankowego prowadzonego przez pozwanego tj. nadanym art. 269 pkt 2 litera a ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 1982 r. Nr 30, poz. 210 ze zm.). Rezultaty wykładni tego przepisu pozwolą bowiem na ocenę zasadności pozostałych zarzutów, czynionych Sądowi na płaszczyźnie prawa procesowego.

Zgodnie z treścią powyższego przepisu w wyżej wskazanym brzmieniu, wynikający z zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego, w tym rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy, zakaz wypłat z tego rachunku nie dotyczy bieżących wypłat na wynagrodzenie za pracę. Wypłata na wynagrodzenie za pracę może nastąpić po złożeniu bankowi odpisu listy płac lub innego wiarygodnego dowodu. Z przepisu tego wynika zatem zwolnienie spod zajęcia dokonanych z rachunku bieżących wypłat na wynagrodzenie za pracę. Wypada zgodzić się z ugruntowanym w literaturze poglądem, że zwolnienie to nie dotyczy wypłat zaległych. Celem przepisów egzekucyjnych jest przede wszystkim zapewnienie zaspokojenia roszczeń wierzyciela. W związku z tym, że regulacja zawarta w art. 890 § 2 k.p.c., podobnie jak analogicznego art. 81 u o p.e.w.a., wprowadza odstępstwo od tej zasady, powinna być interpretowana w sposób ścisły. Ze względu jednak na cel wprowadzenia tej regulacji, jakim jest ochrona pracowników oraz zapobieżenie unieruchomienia przedsiębiorstwa, którego rachunek bankowy zajęto, na gruncie obu tych regulacji w doktrynie przyjęto, że nie jest

pożądana również zbyt zawężająca wykładnia. Interpretacja przepisów zawierających ograniczenia egzekucji nie wyklucza sięgnięcia do wykładni systemowej a nawet celowościowej (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1981 r., III CZP 32 /81, OSNC 1982, nr 7, poz. 93). W ustalonym stanie faktycznym wypłaty dotyczyły wynagrodzeń, których termin w szeregu przypadków upłynął w tym miesiącu, w którym wypłaty miały miejsce. Wbrew odmiennej ocenie skarżącego, nie oznacza to, że wypłaty te dokonywane były na poczet zaległych wynagrodzeń. Przede wszystkim brak podstaw w treści art. 890 § 2 k.p.c. dla wiązania pojęcia bieżących wypłat na wynagrodzenie za pracę z wypłatami dokonanyymi w dniu, w którym przypada termin zapłaty wynagrodzenia, wynikający z przepisów prawa pracy. Tak wąska interpretacja nie znajduje oparcia w treści przepisu. Ponadto należy stwierdzić, że wykładnia powyższego przepisu musi uwzględniać dynamikę procesu gromadzenia środków pieniężnych na rachunku bankowym. Termin wpływu tych środków może, i w praktyce często nie pokrywa się z terminem, w jakim - stosownie do regulaminu wypłat, lub przepisów Kodeksu pracy, wynagrodzenia za dany miesiąc winny być wypłacone. Dopiero uchybienie miesięcznemu terminowi płatności wynagrodzenia sprawia, że staje się ono zaległe. Uwzględnienie proponowanej przez skarżącego wykładni oznacza, że zarówno wynagrodzenie płacone przed terminem, jak płacone nawet następnego dnia po terminie płatności, przestaje być wynagrodzeniem bieżącym w rozumieniu art. 890 § 2 k.p.c. Prowadziłoby to w konsekwencji do pozbawienia banku możliwości wywiązania się z obowiązku wynikającego z dyspozycji posiadacza rachunku, który w tym zakresie nie został uchylony.

Nie jest również trafny pogląd, że na gruncie art. 890 § 2 k.p.c. dokonywanie kumulacji środków pieniężnych jest bezprawne. Należy przypomnieć, że przepis powyższy nakazuje bankowi dokonywanie wypłat w oparciu o złożone listy płac lub inne, wiarygodne dokumenty. Ustawa zatem nakazuje nie tylko żądanie takich dokumentów, ale również zakłada konieczność ich weryfikacji. Zaniedbanie powyższych obowiązków opatrzone jest rygorem odpowiedzialności odszkodowawczej, określonym w art. 892 k.p.c. Bank zatem nie tylko może nie dysponować w danym momencie wystarczającymi środkami, o czym była wyżej mowa, ale może również stanąć przed koniecznością odpowiedniego sprawdzenia złożonej dokumentacji, ewentualnie spowodowania jej uzupełnienia. Przez ten okres środki pieniężne pozostają na rachunku i nie ma żadnych racjonalnych podstaw do stwierdzenia, że nie są objęte zwolnieniem o jakim mowa w art. 890 § 2 k.p.c. Bez wątplenia natomiast przetrzymywanie środków pieniężnych na

zajętym rachunku bankowym ponad potrzebę wynikającą z konieczności wypłat bieżących wynagrodzeń godzi w obowiązek banku, wynikający z zajęcia. W świetle ustalonego w sprawie stanu faktycznego brak jednak podstaw dla uznania, że pozwany przetrzymywał na rachunku środki w takim wymiarze.

Zarzut naruszenia art. 6 k.c. i 890 § 2 k.p.c. przez uznanie, że powód nie wykazał szkody także nie jest trafny. Sąd Apelacyjny uznał bowiem, że powód nie udowodnił przesłanek odpowiedzialności strony pozwanej. Nie było zatem podstaw dla ustalenia wysokości szkody.

Nie jest również trafny zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Jak to wynika z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Przepis ten mógłby zostać naruszony, gdyby sąd pominął określone dowody, lub uchylił się od ich oceny. Zarzut ten oparty został na twierdzeniu, że sąd nie rozważył dowodu w postaci wydruku z historii rachunku. W ocenie skarżącego, nie wynika z niego dla kogo wypłaty były dokonywane. Analogiczny zarzut powód podnosił w apelacji. Po pierwsze jednak, już z twierdzeń zawartych w pozwie wynikało, że wypłaty dokonywane były na rzecz pracowników dłużnika, tyle tylko, że wynagrodzenia te nie miały charakteru bieżących. Po drugie, na poparcie twierdzeń zawartych w apelacji powód nie oferował żadnych zarzutów, ani wniosków dowodowych. Również w skardze kasacyjnej powód nie przytoczył dowodów, które sąd pominął, a które mogłyby podważyć ustalenia przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia. Nie sposób zatem uznać, że Sąd Apelacyjny uchylił się od oceny materiału dowodowego.

Konsekwencją braku podstaw dla przyjęcia odpowiedzialności strony pozwanej jest uznanie, że pominięcie dowodu z zeznań powoda na okoliczność wysokości poniesionej przez niego szkody nie miało wpływu na wynik sprawy. Zarzut naruszenia art. 227 i 299 k.p.c. uznać należało zatem za chybiony.

Wbrew odmiennej ocenie skarżącego, nie doszło również do naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Jak wielokrotnie uznawał Sąd Najwyższy, naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez sporządzenie uzasadnienia nie odpowiadającego w pełni wymaganiom, jakie stawia wymieniony przepis, może jedynie wyjątkowo wypełniać podstawę kasacyjną przewidzianą w art. 393¹ pkt. 2 k.p.c. (obecnie art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Ma to miejsce wówczas, gdy skutek uchybienia konkretnym wymaganiom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (tak wyroki: z dnia 19 grudnia 2000 r. II UKN 152/00, OSNAPiUS 2002, nr 16, poz. 393; z dnia 13 listopada 2003 r. IV CK 183/02. niepubl. a

także z dnia 20 kwietnia 2004 r. CK 92/04, niepubl). Zgodnie z art. 398¹⁴ k.p.c. Sąd Najwyższy oddala skargę kasacyjną jeśli nie ma uzasadnionych podstaw albo jeśli zaskarżone orzeczenie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu. Oznacza to, że naruszenie przepisu prawa nie prowadzi do uwzględnienia skargi kasacyjnej, jeżeli nie miało ono wpływu na trafność i zasadność rozstrzygnięcia. Kwestionowane uzasadnienie wprawdzie nie wyjaśnia w pełni jaką wykładnię art. 980 § 2 k.p.c. przyjął Sąd Apelacyjny, nie mniej jednak na tle całości ustaleń i wniosków Sądu pierwszej instancji, przyjętych przez Sąd Apelacyjny, wykładnia ta prowadzi do prawidłowego rozstrzygnięcia w świetle przytoczonych wyżej norm prawa materialnego. W kontekście całości rozważań zawartych w uzasadnieniu, zwrot, iż apelacja jest uzasadniona, jest wynikiem oczywistej omyłki.

Mając powyższe względy na uwadze, jak również treść art. 398¹⁴ k.p.c., skargę kasacyjną należało oddalić.